**Parallelsessie Informatie en Ontmoeting 9 februari 2023**
**Integraal huisvestingsplan onderwijs (IHP)**
Samenvattend verslag

## Aanwezigen

| | |
|---|---|
| Voorzitter: | de heer I Tekir |
| Griffie: | mevrouw E. van Bekhoven |
| Fracties: | Stadsbelang-Democraten Gorinchem-CDA-PvdA-VVD-D66-SP-ChristenUnie/SGP-Gorcum Actief |
| Portefeuillehouder: | de heer M. de Boer |
| Gasten: | de heer H. van Breugel namens het schoolbestuur CVO-AV |
| Ambtelijk: | de heer A. van Houwelingen |
| Notulen: | notulistenbureau Leeuwenburgh-Vendrig |

## Opening

De voorzitter opent de vergadering en heet iedereen hartelijk welkom.
Hij deelt mede dat afgesproken is dat de parallelsessies naar aanleiding van de aardbevingen in Turkije en Syrië starten met een minuut stilte. Hij verzoekt de aanwezigen om een minuut stilte in acht te nemen.

## Integraal huisvestingsplan onderwijs (IHP)

*De gemeente is verantwoordelijk voor de onderwijshuisvesting voor het basisonderwijs, voortgezet onderwijs en (voortgezet) speciaal onderwijs. Het Integraal Huisvestingsplan 2023 – 2038 geeft een doorkijk tot 2038 naar de onderwijshuisvestingsopgave als geheel. En voor de komende vier jaar is de opgave binnen het IHP concreet gemaakt in het uitvoeringsplan 2023-2026.*
*Met een presentatie wordt het IHP 2023-2038 inhoudelijk toegelicht. In deze interactieve sessie kan de raad zich informeren maar ook input geven richting de definitieve versie van het IHP 2023-2038.*

De voorzitter licht toe dat dit een dubbele parallelsessie is. Na een inleiding van de wethouder krijgt de heer Van Breugel het woord en daarna geeft de heer Van Houwelingen een presentatie. Vervolgens krijgen de fracties gelegenheid om vragen te stellen.

Wethouder De Boer licht toe dat het IHP een uitwerking is van de eerder geformuleerde uitgangspunten. In oktober 2022 is in een I&O inzicht gegeven in de opgave ten aanzien van de onderwijsgebouwen. Hij benadrukt dat het nu gaat om een concept versie IHP. Hij vraagt de raadsleden om hierin mee te denken. Het gaat om de toekomst van de kinderen en het gaat om veel geld.

De heer Van Breugel citeert de website van Unicef: Onderwijs is de sleutel voor de ontwikkeling van een kind én van een samenleving. Een kind dat goed onderwijs krijgt, krijgt kansen voor de toekomst. Daarom heeft ieder kind recht op goed onderwijs. Overal en altijd.
Hij voelt hierbij het gewicht en de verantwoordelijkheid voor deze opdracht. Het is geweldig om hieraan te mogen bijdragen en in het onderwijs te mogen werken. Recht op goed onderwijs, daar gaat het vanavond over. Een regionale verantwoordelijkheid.
Gezien de financiën zal de opdracht zwaar voelen. Het gaat om een rijdende trein en er zijn al een paar stations gepasseerd. Hij noemt de scholen die gebouwd zijn en de beroepencampus, Het Gilde, I-Lab. Het is goed om hierover samen na te denken en zaken integraal op te pakken. Onderwijs als scharnierpunt voor kind en samenleving. Goed onderwijs heeft goede huisvesting nodig. De zaken moeten in zijn geheel en integraal

beschouwd worden. De heer Van Breugel is dan ook blij met een integraal huisvestingsplan. Verschillende scholen zijn met elkaar in verband gebracht. De campus biedt veel kansen. Hij pleit ervoor vast te houden aan de verdere integrale uitwerking van de plannen en om dit ook goed te doen. De campus is meer dan een verzameling gebouwen. Ook de omgeving verdient aandacht. Het is belangrijk om samen op te trekken. Hij is blij met het IHP dat houvast biedt voor de komende jaren. Het helpt om het goede gesprek hierover te voeren. De gemeente en het onderwijs staan in dit vraagstuk zij aan zij. Met dit IHP gaat de trein verder. Hij noemt onder andere de Uilenhof. Soms moeten projecten versneld of vertraagd worden om vanuit het grotere perspectief de juiste dingen te doen. Bij herontwikkeling van gebieden waar scholen weggaan kan ook geld verdiend worden. Er liggen kansen voor de betaalbaarheid. Het onderwijsveld trekt graag samen met de gemeente op in dit kader.

De heer Van Houwelingen geeft een presentatie (beschikbaar op iBabs).
Dit is een eerste integraal huisvestingsplan voor de hele stad. Het concept is aan de raadsleden toegezonden. Hij geeft een samenvatting hiervan waarna er gelegenheid is om vragen te stellen. Hij schetst de facts & figures. Gorinchem is een onderwijsstad met een grote regionale functie. Hij toont een overzicht van de acht schoolbesturen. Er is steeds overleg gevoerd met de schoolbesturen. Gorinchem heeft een grote regionale onderwijsfunctie. Het stappenplan wordt toegelicht. De wetgeving verplicht gemeenten tot 16 jaar in de toekomst te kijken. Het is belangrijk om strategische keuzes te maken, ook op het gebied van duurzaamheid. Elke vier jaar komt er een herijking van het IHP. Op basis van inzicht, opgave en ambitie is het IHP opgesteld. De heer Van Houwelingen memoreert de actuele projecten en uitvoeringsprogramma's uit lopende IHP's.
De uitgangspunten voor het IHP zijn meer inclusief onderwijs, het binnenklimaat en verduurzaming.
De gemeentelijke onderwijsvisie wordt toegelicht, zo ook de beleidsdoelstellingen voor onderwijshuisvesting. Er is een quick scan uitgevoerd en een duurzaamheidsscan. Hier vanuit is gekeken naar de opgave met een bouwkostenconfiguratie en een CO2 Kompas. Vervolgens wordt de indicatieve investeringsplanning voor 20 jaar getoond; die is inclusief bijkomende kosten en exclusief locatiekosten. Totaal wordt rekening gehouden met € 132 miljoen. Ook de indicatieve kostenverdeling wordt toegelicht. Voor de verduurzamingsopgave zijn drie scenario's opgesteld: quick wins, Beng en Eng.
Het uitvoeringsprogramma PO 2023-2038 wordt getoond waarbij scholen in de Gildenwijk, Haarwijk en Lingewijk als eerste aan de beurt komen. Voor het VO noemt hij de Uilenhof, Yulius Lingewaal, Fortis Lyceum en de campusontwikkeling.
Tot slot licht de heer Van Houwelingen toe dat voor de uitvoering van het IHP procesafspraken gemaakt moeten worden op programma- en projectniveau. Ook komen aan de orde de gebiedsontwikkeling beroepencampus en monitoring klimaatdoelstellingen.

De voorzitter bedankt voor de presentatie en geeft gelegenheid voor het stellen van vragen.

Mevrouw De Groot informeert naar de toekomstige huisvesting van de ISK.
De heer Van Houwelingen zegt dat het wel is opgenomen in een aantal gebouwen maar in het IHP is het niet opgenomen als onderdeel. Er moet zeker snel een oplossing voor komen en dat moet ook nog voor het uitvoeringsprogramma IHP.
Mevrouw De Groot begrijpt dat er snel gehandeld moet worden voor de tijdelijke huisvesting maar vraagt naar plannen voor de toekomst.
De heer Van Houwelingen antwoordt dat de huisvesting aan de Lange Slagenstraat een maximum kent van vijf jaar. Op dat moment zal er hopelijk meer zicht zijn op de ontwikkeling en kan er op de campus of de Hiemstralaan mogelijk definitieve huisvesting gevonden worden. Dat zal in het rapport meegenomen worden.

De heer Van der Meijden noemt de financiële uitdaging. Er wordt ook gezinspeeld op het eventuele afschalen van kwaliteitsambities. Hij informeert naar de omvang van het risico. Met betrekking tot het actualiseren van het beleid elke vier jaar vraagt hij of er dan ook ruimte is om bij te sturen. Met betrekking tot de 55% reductie vraagt hij welke keuzes hierin gemaakt kunnen worden.

De heer Van Houwelingen gaat in op de reductie van 55% en zegt dat het een grote opgave is. Er wordt gezocht naar mogelijkheden om te versnellen maar daarbij is ook het schoolbestuur nodig. Ook wordt naar andere financieringsmogelijkheden gezocht, onder andere via de VNG. Elke vier jaar is er een herijking en de raad kan ook nagaan welke mogelijkheden er zijn voor versnelling. Er is onderzoek gedaan naar de verduurzaming en daar kan ook winst behaald worden. Als er versneld kan worden zullen er wellicht ook meer kosten gemaakt moeten worden. Het CO2 Kompas is voor de zomervakantie operationeel. Dan komt men terug bij de raad met definitieve percentages.

Mevrouw Van Oversteeg noemt de omvang van de financiële opgave en vraagt hoe de versnellingswens gezien moet worden in relatie tot de complexiteit.
De heer Van Houwelingen noemt als voorbeeld het samenvoegen van scholen in één gebouw. Een school die nog niet aan de beurt is kan dan naar voren gehaald worden om kosten te sparen als twee scholen in één gebouw kunnen waardoor de CO2 reductie bereikt kan worden. De andere gebouwen zijn dan niet meer nodig. Zo kan een versnelling gemaakt worden.

Mevrouw Hamann verwijst naar de motie inzake verduurzaming van schoolgebouwen. Waar ligt nu de verantwoordelijkheid hiervoor, bij de schoolbesturen of de gemeente?
De heer Van Houwelingen licht toe dat de gemeente verantwoordelijk is voor de huisvesting. In de tussenliggende tijd ligt de verantwoordelijkheid bij het schoolbestuur. Er kunnen ook keuzes gemaakt worden zoals voor zonnepanelen. Daar zijn ook subsidies voor. Het kunnen ook andere maatregelen zijn die in het MJOP opgenomen kunnen worden.

De heer Van Houwelingen vervolgt zijn beantwoording op de vragen van D66. Er zou afgeschaald kunnen worden, maar eigenlijk kan dat niet. Dat zal beter geformuleerd kunnen worden.
De heer Van der Meijden zegt dat de opgave dan blijft liggen. Welk risico lopen we dan?
De heer Van Houwelingen zegt dat er versneld moet worden. Natuurlijke momenten kunnen gebruikt worden en dan komt men sneller toe aan de verduurzaming. Hoe kan er ingespeeld worden op actualiteiten: vanuit de VNG is er een voorstel om vanuit het nationaal fonds mogelijkheden te bieden voor verduurzaming van Beng naar Eng. Er zijn ontwikkelingen die ervoor kunnen zorgen dat het IHP aangepast kan worden. Er is dan voldoende beleidsvrijheid om dat te verwerken.

De heer Foppen vraagt waarom er is gekozen om om de vier jaar te herijken. Hij wijst op de ontwikkelingen met betrekking tot nieuwbouw.
De heer Van Houwelingen antwoordt dat dit past in het beeld van hoe de wet eruit komt te zien. Hij verwijst naar het uitvoeringsprogramma. Als het anders wordt, dan kan een en ander aangepast worden, maar in de basis is gekozen voor vier jaar.

De heer Foppen vraagt of er dan een herijkingsvoorstel naar de raad komt.
De heer Van Houwelingen zegt dat het college voor het uitvoeringsprogramma naar de raad komt.

De heer Krol begrijpt dat de raad met het vaststellen van het IHP een soort voorlopig groen licht geeft en dat het op projectbasis terugkomt in de raad.
De heer Van Houwelingen bevestigt dit. Er zijn nu indicaties gegeven van bedragen voor nieuwbouw maar het kan ook om renovatie gaan. Er wordt nu ingezoomd op de projecten en daarmee komt het college naar de raad met een investeringsvoorstel.

De heer Foppen vraagt met betrekking tot het kostenplaatje in hoeverre dit geindexeerd is en of rekening gehouden wordt met inflatie.
De heer Van Houwelingen antwoordt dat dit op basis van de kosten per 01-01-2023 is aangegeven. Hoe het er volgend jaar uitziet wordt meegenomen in de projecten met actuele kosten.

De heer Roeland merkt op dat het om grote bedragen gaat. Veel kinderen uit de regio volgen in Gorinchem onderwijs; kan de regio ook bijdragen in dit kader?
De heer Van Houwelingen antwoordt dat dit niet mogelijk is. Dit heeft met het gemeentefonds te maken. Die vergoeding is niet voldoende om deze opgave op zich te bekostigen.

Mevrouw Pellikaan zegt dat zij probeert wat meer gevoel te krijgen met waar de raad gevraagd wordt om mee in te stemmen. Wat zijn de strategische en fundamentele keuzes en welke gevolgen zijn hieraan gekoppeld?
De heer Van Houwelingen licht toe dat een lijst is opgesteld met een bepaalde volgordelijkheid. Dat is besproken met de schoolbesturen om keuzes te maken met betrekking tot de aanpak van de vernieuwing van de portefeuille en de verduurzaming van de panden. Aan de raad wordt gevraagd het vergezicht en de uitgangspunten te omarmen en groen licht te geven voor het uitvoeringsprogramma. Voor nu heeft het nog geen financiële consequenties. Vervolgens worden de volgende stappen gezet.

Mevrouw Pellikaan begrijpt dat de strategische keuzes de eerder vastgestelde beleidskaders zijn.
De heer Van Houwelingen antwoordt dat de uitgangspunten zijn vastgesteld en nu zijn daar de beleidskaders van gemaakt. Ook is gebruik gemaakt van het coalitieakkoord.

De heer Van der Meijden merkt op dat het college ook de maatschappelijke functie van de ruimte rondom de scholen wil gaan gebruiken en overgaan tot bredere openstelling van de gebouwen en ruimtes. Hij vraagt wat nieuw is aan de beleidsplannen. Ook is verwezen naar het vestigingsbeleid voor huisartsen. Hoe moet hij dat zien?
De heer Van Houwelingen antwoordt dat dit laatste een voorbeeld is van een bredere maatschappelijke functie van een schoolgebouw, bijvoorbeeld met een zorgfunctie. Wat er nieuw is aan de beleidsplannen: in samenspraak met schoolbesturen is nog eens de nadruk gelegd op een aantal beleidsuitgangspunten. Dat is misschien niet nieuw maar wel de bredere openstelling van de gebouwen is nieuw want daar moet dan bij de bouw ook naar gekeken worden.

Mevrouw Pellikaan zegt dat het op een voortzetting van het huidige beleid lijkt; zij is op zoek naar de nieuwe strategische keuzes.

De heer Krol richt zich tot de heer Van Breugel en noemt de quick scan, met name de Uilenhof en de Windroos. Het verschil in de plaats op de lijst kan hij niet goed duiden. Graag meer toelichting.
De heer Van Breugel antwoordt dat de Windroos zes, zeven jaar geleden half is gerenoveerd. Daardoor is het in een betere staat en kan het nog langere tijd gebruikt worden. Bij de Uilenhof is dat niet het geval. Het voldoet ook niet aan de eisen inzake toegankelijkheid. Dat maakt het verschil in weging.

De heer Krol merkt op dat gerefereerd is aan de Vleugels van de stad. Er komen nog veel woningen langs de Schelluinsestraat maar daar is geen PO locatie in de buurt. Er is € 25 miljoen geraamd aan investeringen; hij informeert naar het bedrag voor het komende uitvoeringsprogramma en vraagt of er al een voorziening voor is.
De heer Van Houwelingen zegt dat dit nog in een perspectiefnota moet worden opgenomen. Met betrekking tot de Schelluinsestraat licht hij toe dat gekeken is naar de capaciteit en spreiding van de schoolgebouwen. Zo kan het Gilde nog uitgebreid worden met een extra bouwlaag. De school aan de Goudoeverstraat kan ook een extra functie krijgen.

Mevrouw Van Oversteeg heeft een aanvullende vraag. Is er al zicht op de planning of het in de aanstaande perspectiefnota behandeling wordt opgenomen en hoe verhoudt zich dit tot het investeringsplafond?
De heer Van Houwelingen antwoordt dat voor dit uitvoeringsprogramma nog niets in de aanstaande perspectiefnota wordt opgenomen. In de begroting is een bedrag opgenomen

voor de eerste stappen van de gebiedsgerichte businesscase. Daar is een jaar voor uitgetrokken. De planning voor de Uilenhof en de campus krijgt een iets andere route.

Mevrouw Van Oversteeg refereert aan de kredieten in de begroting en vraagt in volgende sessies een overzicht hiervan te schetsen.
De heer Van Houwelingen verwijst naar het overzicht dat hij in oktober heeft gegeven. Deze planning wordt steeds bijgesteld en zal een volgende keer getoond worden.

Een medewerker van de financiële afdeling reageert op enkele vragen. De vraag inzake het investeringsplafond is zeer legitiem want dat wordt wel een uitdaging gezien de ambities inzake scholen, mobiliteit en duurzaamheid. In het kader van de perspectiefnota zal een afweging gemaakt moeten worden.

Mevrouw Hamann vraagt zich af hoe het zit met de exploitatie; bij sommige gebouwen staat die ruim in het rood en bij andere niet. Graag een toelichting. Hoe wordt het bedrag van € 25 mln. gefinancierd.
De heer Van Houwelingen antwoordt dat bij de exploitatie gekeken moet worden hoe ver het gebouw is verduurzaamd. Hij licht toe dat het Schuttersplein nu bezig is met het aanbrengen van zonnepanelen.

De heer Krol noemt het investeringsplafond en vraagt of er knelpunten zijn voorzien. Geantwoord wordt door de medewerker van financiën dat dit het geval zal zijn. Voor de financiering moet de gemeente de kapitaalmarkt op en dat wordt een uitdaging. Voor de raad worden de effecten inzichtelijk gemaakt. Bij de perspectiefnota wordt hierop teruggekomen met een integrale benadering.

Mevrouw Hamann begrijpt dat er geld geleend moet worden en vraagt of er landelijke of Europese subsidies mogelijk zijn.
De heer Van Houwelingen zegt dat het lastige van de subsidies is dat die voornamelijk gelden voor bestaande gebouwen. Subsidies voor nieuwbouw zijn schaars.

Mevrouw Veldheer vraagt of de scholen in leegstandsbeheer niet zijn opgenomen in het totaal. Zijn die gebouwen op de lange termijn afgeschreven?
De heer Van Houwelingen antwoordt dat ze niet in de quick scan zijn meegenomen omdat de staat van het gebouw al bekend was. Het gebouw Hiemstralaan zal gerenoveerd worden.

De voorzitter geeft gelegenheid voor een tweede termijn.

De heer Van der Meijden noemt de financiële risico’s en vraagt hierover iets op te nemen in het raadsvoorstel. De beleidskaders moeten wel in de uitvoeringsagenda’s toegepast worden. Hij begrijpt dat de huisvesting van huisartsen als voorbeeld bedoeld is maar hij vraagt of het wel handig is in een schoolgebouw een huisarts te vestigen. Hoe gaat het multifunctioneel gebruik eruit zien?
De heer Van Houwelingen zal aandacht besteden aan de financiële risico’s in het voorstel. Wat betreft de huisarts als voorbeeld zegt hij dat dit slechts een voorbeeld was van extra functies in een gebouw. Nu hebben de gebouwen alleen een onderwijsfunctie en hij wil graag kijken welke vragen er in de wijken zijn die eventueel toegevoegd kunnen worden. In de gebiedsgerichte businesscase moet dit tot uitdrukking komen.
De heer Van der Meijden hoopt dat het bestuurlijk antwoord in de B&A meer omvattend zal zijn.

De heer Krol merkt op dat verschillende eisen gehanteerd worden. Er zijn zaken vastgelegd in een verordening en er zijn extra ambities geformuleerd. Hij vraagt wat in dit kader landelijke eisen zijn.
De heer Van Houwelingen antwoordt dat de landelijke verordening een bijna energieneutraal gebouw is. Daar bovenop zijn andere doelstellingen geformuleerd.
De heer Krol begrijpt dat de huidige verordening niet meer toereikend is.

De heer Van Houwelingen antwoordt dat het landelijke bouwbesluit nog een Beng is.
De heer Hoogmoed zegt dat de verordening geen bouweisen aangeeft, alleen dat voldaan moet worden aan het wettelijke bouwbesluit (Beng).

De heer Krol vraagt de heer Van Breugel of de omslag al gemaakt wordt bij het I-Lab of dat daar de nieuwe locatie voor nodig is.
De heer Van Breugel antwoordt dat uitgegaan wordt van de nieuwe locatie maar binnen de huidige locatie is al een aanloop genomen. Het aantal bezoekers dat de weg weet te vinden is al fors maar de locatie moet nog doorontwikkeld worden. De stap verder vergt wel investeringen en daarvoor is het nodig het netwerk op te bouwen. Er is zeker al een aanjaageffect; hij noemt de zorg-Havo waar de verbinding al tot stand komt. Hij ziet veel kansen. Het begint wel met goede huisvesting die zich hiertoe leent.
De heer Van Houwelingen zegt dat op 11 april er een bijeenkomst voor de raad is in het I-Lab samen met de raad van Molenlanden. Save the date!

Mevrouw Hamann noemt uitgangspunten en doelen; zij mist daar groen en klimaatadaptatie.
De heer Van Houwelingen zegt dat in de business cases ook de buitenruimte aan de orde komt.

De heer Roeland noemt de campus en de inrichting van de ruimtes. Als er op het Retranchement een nieuwe school komt mist hij daar een verkeerscirculatieplan. Het is nu al een puinhoop bij de Jenaplanschool.
De heer Van Houwelingen zegt dat het verkeer rondom de school onderdeel van de business case is.

De voorzitter stelt vast dat er geen vragen meer zijn en noemt de toezeggingen die gedaan zijn: het beschrijven van toekomstperspectief voor de ISK en de financiële risico’s inzichtelijk te maken in de risicoparagraaf van het voorstel.

Wethouder De Boer bevestigt deze toezeggingen en zegt dat als er behoefte aan is er eventueel een extra sessie kan worden belegd voor het onderdeel financiën.

De heer Van der Meijden stelt voor eerst een reguliere B&A te houden.

De voorzitter zegt dat het aan de raad is om zo nodig om een extra sessie te vragen. De B&A-sessie is gepland voor 9 maart.

**Sluiting**

De voorzitter bedankt de aanwezigen voor hun inbreng en sluit de vergadering.